
BIBLIOGRAFIE

1. ORIENTACE

- Enciclopedia dell'arte medievale*, dir. A. M. Romanini, Milán 1991.
- Lexikon der christlichen Ikonographie*, vyd. E. Kirschbaum a W. Braunfels, Freiburg im Breisgau 1968–1976, 8 sv.
- PASTOUREAU, M. a DUCHET-SUCHAUX, G., *La Bible et les Saints*, Guide iconographique, Paříž 1994.
- RÉAU, L., *Iconographie de l'art chrétien*, Paříž 1955–1959, 6 sv.
- SCHILLER, G., *Ikonographie der christlichen Kunst*, Gütersloh 1971–1980, 5 sv.
- DAVIS-WEYER, C., *Early Medieval Art 300–1500*, Toronto 1986.
- FRISCH, T. G., *Gothic Art 1140–c. 1450. Sources and Documents*, Toronto 1987.
- LEHMANN-BROCKHAUS, O., *Lateinische Schriftquellen zur Kunst in England, Wales und Schottland vom Jahre 901 bis zum Jahre 1307*, Mnichov 1955–1960, 5 sv. *Schriftquellen zur Kunstgeschichte des 11. und 12. Jahrhunderts für Deutschland, Lothringen und Italien*, Berlín 1938, 2 sv.
- MORTET, V., *Recueil de textes relatifs à l'histoire de l'architecture et à la condition des architectes en France au Moyen Âge*, Paříž 1911–1929, 2 sv.
- SCHLOSSER, J. von, *Quellenbuch zur Kunstgeschichte des abendländischen Mittelalters*, Vídeň 1896. *Schriftquellen zur Geschichte der karolingischer Kunst*, Vídeň 1892.

2. FORMY

- L'Art européen vers 1400* (katalog výstavy, Kunsthistorisches Museum), Vídeň 1962.
- Artistes, Artisans et Production artistique au Moyen Âge*, vyd. X. Barral i Altet, Paříž 1986–1990, 3 sv.
- AVRIN, L., *Scribes, Script and Books. The Book Arts from Antiquity to the Renaissance*, Londýn 1991.
- BARRAL I ALTET, X., *L'Art médiéval*, Paříž 1990.

- BELTING, H., *Bild und Kunst. Eine Geschichte des Bildes vor den Zeitalter der Kunst*, Mnichov 1991.
- BENTON, J. R., *Bestiaire médiéval*, Paříž 1992.
- BINSKI, P., *Medieval Craftsmen. Painters*, Toronto 1991.
- BISCHOFF, B., *Paléographie de l'Antiquité romaine et du Moyen Âge occidental*, Paříž 1985.
- BRISAC, C., *Le Vitrail*, Paříž 1990.
- BROWN, M. P., *A Guide to Western Historical Scripts from Antiquity to 1600*, Toronto 1990.
- BUCHER, F., „Medieval Architectural Design Methods, 800–1560“, *Gesta*, 11, 1973.
- CAHN, W., *La Bible romane*, Paříž 1982.
- CHASTEL, A., *Fables, Formes, Figures*, Paříž 1978, 2 sv.
- CHÂTELAIN, A., *Châteaux forts, images de pierre des guerres médiévales*, Štrasburk 1981.
- CHÂTELET, A. a RECHT, R., *Automne et Renouveau, 1380–1500*, Paříž 1988.
- CHERRY, J., *Medieval Decorative Art*, Londýn 1991.
- CONTAMINE, Ph., *La Guerre au Moyen Âge*, Paříž, PUF, 1980.
- CHRISTE, Y., VELMANS, T., LOSOWSKA a RECHT, R., *La Grammaire des formes et des styles. Le monde chrétien*, Office du Livre, Fribourg 1982.
- Church and the Arts*, vyd. E. Wood, Oxford 1992.
- Cloisters. Studies in Honor of the Fiftieth Anniversary*, vyd. E. C. Parker a M. B. Shepard, New York 1992.
- DAVIES, J. G., *The Architectural Setting of Baptism*, Londýn 1962.
- DE HAMEL, C. F. R., *Glossed Books of the Bible and the Origins of the Paris Book Trade*, Londýn 1984.
- DE HAMEL, Ch., *A History of Illuminated Manuscripts*, Oxford 1986.
- DODWELL, C. R., *The Pictorial Arts of the West 800–1200*, New Haven-Londýn 1993.
- DUBY, G., *Le Temps des cathédrales. L'art et la société, 980–1420*, Paříž 1976.
- Faire croire. Modalités de la diffusion et de la réception des messages religieux du XIIe au XIVe siècle (Rome, 22–23 juin 1979)*, Řím 1981.
- „Les fortifications de terre en Europe occidentale du Xe au XIe siècle“ (colloque de Caen), *Archéologie médiévale*, 11, 1981, s. 5–123.
- GABORIT-CHOPIN, D., *Ivoires du Moyen Âge*, Paříž 1978.
- GARDELLES, J., *Le Château, expression du monde féodal*, Štrasburk 1981.

- GAUTHIER, M.-M., *Émaux du Moyen Âge occidental*, Paříž 1972.
- GEIJER, A., *A History of Textile Art*, Londýn 1979.
- GRABAR, A., *L'Âge d'or de Justinien. De la mort de Théodose à l'Islam*, Paříž 1966.
- GRABAR, A. a NORDENFALK, C., *Early Medieval Painting*, Lausanne 1957. *Romanesque Painting*, Lausanne 1958.
- GRODECKI, L., *L'Architecture ottonienne*, Paříž 1968. *Le Moyen Âge retrouvé*, Paříž 1986–1991, 2 sv.
- HIRSCHFELD, P., *Mäzene. Die Rolle des Auftraggebers in der Kunst*, s. 1., 1968.
- Histoire d'un art, la sculpture. Le grand art du Moyen Âge, du Ve au XVe siècle*, pod ved. G. Dubyho a J.-L. Davala, Paříž 1989.
- HUBERT, J., PORCHER, J. a VOLBACH, W. F., *L'Europe des invasions*, Paříž 1968. *L'Empire carolingien*, Paříž 1968.
- JOUBERT., F., *La Tapisserie au Moyen Âge*, Rennes 1992.
- KRAUTHEIMER, R., *Studies in Early Christian, Medieval and Renaissance Art*, New York-Londýn 1969.
- La Maison forte*, vyd. M. Bur, Paříž 1986.
- MARTINDALE, A., *The Rise of the Artist in the Middle Ages and Early Renaissance*, Londýn 1972.
- NORDSTRÖM, F., *Medieval Baptismal Fonts. An Iconographical Study*, Umea 1984.
- PÄCHT, O., *Book Illumination in the Middle Ages*, Londýn-Oxford 1986.
- RECHT, R., *Le Dessin d'architecture. Son origine, ses formes*, Paříž 1995.
- ROESDAHL, E., „Les fortifications circulaires à l'époque viking au Danemark“, *Proxima Thulé, revue d'études nordiques*, sv. I, 1994, s. 25–50.
- SCHMITT, J. C., *La Raison des gestes dans l'Occident médiéval*, Paříž 1990.
- VROOM, W., *De financiering von de Kathedraalbouw in de middeleeuwen*, Maarssen 1981.
- WARNCKE, M., *Bau und Ueberbau. Soziologie der mittelalterlichen Architektur nach den Schriftquellen*, Frankfurt nad Mohanem 1976. *L'Artiste et la Cour. Aux origines de l'artiste moderne*, Paříž 1989.
- WIRTH, J., *L'Image médiévale. Naissance et développement (VIe–XVe s.)*, Paříž 1989.

3. REGIONY

Porýnské země, střední Evropa

L'Art ancien en Tchécoslovaquie (katalog pařížské výstavy, Musée des Arts décoratifs), Paříž 1957.

- BALDASS, P. von, BUCHOWIECKI, W. a MRAZEK, W., *Romanische Kunst in Österreich*, Vídeň-Hanover-Bern 1962.
- BECKSMANN, *Vitrea dedicata. Das Stifterbild in der deutschen Glasmalerei des Mittelalters*, Berlín 1975.
- BRENK, B., *Die romanische Wandmalerei in der Schweiz*, Bern 1963.
- BUCHKREMER, J., *Dom zu Aachen. Beiträge zur Baugeschichte*, Cáchy 1940–1955, 3 sv.
- COLLON-GEVAERT, S. aj., *Art roman dans la vallée de la Meuse aux XIe et XIIe siècles*, Brusel 1962.
- D'ONOFRIO, M., *Roma e Aquisgrana*, Řím 1983.
- MAŠÍN, Jiří, *Romanesque Mural Painting in Bohemia and Moravia*, Praha 1954.
- MATĚJČEK, A. a PEŠINA, J., *La Peinture gothique tchèque, 1350–1450*, Praha 1955.
- Ornamenta Ecclesiae. Kunst und Künstler der Romanik* (catalogue de l'exposition du Schnütgen-Museum), Kolín nad Rýnem 1977, 3 sv.
- Die Parler und der Schöne Stil 1350–1400. Europäische Kunst unter den Luxemburgern*, vyd. A. Legner, Kolín nad Rýnem 1978–1980, 4 sv.
- Rhin-Meuse. Art et culture, 800–1400*, Brusel 1973.
- Die Zeit der Staufer* (katalog výstavy, Württembergisches Landesmuseum), Stuttgart 1977, 5 sv.

Anglie-Irsko

- ALEXANDER, J. J. G., „Insular Manuscripts from the 6th to the 9th Century“ (*A Survey of Manuscripts Illuminated in the British Isles*, vyd. J. J. G. Alexander, 1), Londýn.
- L'Art celtique*, vyd. B. Raftery, Paříž 1990.
- Art and Patronage in the English Romanesque*, vyd. S. Macready a F. H. Thompson, Londýn 1986.
- AVRIL, F. a STIRNEMANN, P., „Manuscripts enluminés d'origine insulaire, VIe–XXe s“, *Manuscripts enluminés de la Bibliothèque nationale*, Paříž 1987.
- BOASE, T. S. R., *English Art 1100–1216*, Oxford 1953.
- BRIEGER, P., *English Art 1216–1307*, Oxford 1968.
- BROWN, R. Allen, *English Castles*, Londýn 1976.
- CHEETHAM, F., *English Medieval Alabasters. With a Catalogue of the Collection in the Victoria and Albert Museum*, Oxford 1984.
- COLVIN, H. M., *Building Accounts of King Henry III*, Oxford 1971.
- English Medieval Industries: Craftsmen, Techniques, Products*, vyd. J. Blair a N. Ramsay, Londýn 1991.
- English Romanesque Art 1066–1200*, vyd. G. Zarnecki, J. Holt

- a T. Holland (katalog londýnské výstavy, Hayward Gallery), Londýn 1984.
- HENRY, F., *Irish Art during the Viking Invasions*, Londýn 1967.
Irish Art during the Romanesque Period, Londýn 1970.
- KAHN, D., „La sculpture romane en Angleterre: état des questions“, *Bulletin monumental*, 146, 1988, s. 307–340.
- KAUFFMANN, C. M., „Romanesque Manuscripts 1066–1190“ (*A Survey of Manuscripts Illuminated in the British Isles*, vyd. J. J. G. Alexander, 3), Londýn 1975.
- MARKS, R., *Stained Glass in England during the Middle Ages*, Toronto-Londýn 1993.
- MORGAN, N. G., „Early Gothic Manuscripts (I) 1190–1250“ (*A Survey of Manuscripts Illuminated in the British Isles*, vyd. J. J. G. Alexander, 4), Londýn 1982. „Early Gothic Manuscripts (II) 1250–1285“ (*A Survey of Manuscripts Illuminated in the British Isles*, vyd. J. J. G. Alexander, 4), Londýn 1982.
- MUSSET, L., *Angleterre romane. Le Nord de l'Angleterre*, La Pierre-qui-Vire 1988.
- Opus Anglicanum: English Medieval Embroidery* (katalog londýnské výstavy, Victoria a Albert Museum), Londýn 1963.
- PÄCHT, O., *The Rise of Pictorial Narrative in Twelfth-Century England*, Oxford 1962.
- RAMSAY, N., „Alabaster“, *English Medieval Industries: Craftsmen, Techniques, Products*, s. 29–40.
- SANDLER, L. FREEMAN, „Gothic Manuscripts 1285–1385“ (*A Survey of Manuscripts Illuminated in the British Isles*, vyd. J. J. G. Alexander, 5), Londýn 1986.
- STONE, L., *Sculpture in Britain. The Middle Ages*, Harmondsworth 1972, 2. vyd.
- TEMPLE, E., „Anglo-Saxon Manuscripts 900–1066“ (*A Survey of Manuscripts Illuminated in the British Isles*, vyd. J. J. G. Alexander, 2), Londýn.
- Trésors d'Irlande* (Paříž, Galeries nationales du Grand Palais, octobre 1982–janvier 1983), Paříž 1982.
- TRISTRAM, E. W., *English Medieval Wall Painting. The Thirteenth Century*, Oxford 1950.

Francie

- BARON, F., *Les Arts précieux à Paris aux XIVe et XVe siècles*, Paříž 1988.
- BOÜARD, M. de, „De l'aula au donjon. Les fouilles de la motte de la Chapelle à Doué-la-Fontaine (X^e–XIe s.)“, *Archéologie médiévale*, 3–4, 1973–1974, s. 5–110.
- BRANNER, R., *Burgundian Gothic Architecture*, Londýn 1985,

2. vyd., *Manuscript Painting in Paris during the Reign of Saint Louis. A Study of Styles*, Berkeley-Londýn 1974.
- Le Château en France*, vyd. J.-P. Babelon, Paříž 1986.
- DESCHAMPS, P. a THIBOUT, M., *La Peinture murale en France. Le haut Moyen Âge et l'époque romane*, Paříž 1951.
- Les Fastes du gothique. Le siècle de Charles V*, Paříž 1981.
- FOURNIER, G., *Le Château dans la France médiévale. Essai de sociologie monumentale*, Paříž 1978.
- LACLOTTE, M., *L'École d'Avignon*, Paříž 1960.
- Les Manuscrits à peinture en France du VIIe au XIIe siècle*, Paříž 1954.
- Les Manuscrits à peinture en France du XIIIe au XVe siècle*, Paříž 1956.
- MEISS, M., *French Painting in the Time of Jean de Berry*, Londýn 1967, 2 sv.
- SAUERLÄNDER, W., *Gotische Skulptur in Frankreich 1140–1270*, Mnichov 1970.
- STERLING, Ch., *La Peinture médiévale à Paris, 1300–1500*, Paříž 1987–1990, 2 sv.
- Les Trésors des églises de France* (Paříž, Musée des Arts décoratifs), Paříž 1965.
- VERGNOLLE, E., *L'Art roman en France. Architecture, sculpture, peinture*, Paříž 1994.

Španělsko

- L'Art roman* (katalog), Barcelona-Santiago de Compostela 1961.
- AVRIL, F., ANIEL, J.-P., MENTRÉ, M., SAULNIER, A. a ZALUSKA, Y., „Manuscrits enluminés de la péninsule Ibérique“, *Manuscrits enluminés de la Bibliothèque nationale*, Paříž 1982.
- DURLIAT, M., *L'Art roman en Espagne*, Paříž 1962.
- COOK, W. W. S., *La Pintura mural románica en Cataluña*, Madrid 1956.
- KINGSLEY, K., *Visigothic Architecture in Spain and Portugal: A Study in Masonry, Documents and Form*, Ann Arbor-Londýn 1980.
- Los Beatos* (výstava Europalia 85), Brusel 1985.
- MENTRÉ, M., *La Peinture mozarabe*, Paříž 1984.
- PALOL, P. de, a HIRMER, M., *Early Medieval Art in Spain*, Londýn 1967.
- PALOL, P. de, „Arte y Arqueología“, *Historia de España Menéndez Pidal*, d. 3, *España visigoda*, sv. 2, Madrid 1991, s. 245–267.
- PALOL, P. de a RIPOLL, G., *Les Goths. Ostrogoths et Wisigoths en Occident, V^e–VIIIe s.*, Paříž 1990.

- RIPOLL, G., „Arquitectura visigoda“, *Cuadernos de Arte Español*, č. 99, 1993. *L'Archéologie funéraire de Bétique d'après la collection wisigothique du Römisch-Germanisches Zentralmuseum de Mayence* (mikrofiše), Lille 1993.
- SCHLUNK, H. a HAUSCHILD, T., *Die Denkmäler der frühchristlichen und Westgotischen Zeit*, Mohuč 1978.
- ULBERT, T., *Frühchristlichen Basiliken mit Doppelapsiden auf der Iberischen Halbinsel*, Berlín 1978.
- VILLALON, M. C., *Merida visigoda. La escultura arquitectónica y litúrgica*, Badajoz 1985.
- YARZA, J., *Historia del arte hispánico, d. 2: La Edad Media*, Madrid 1980.

Itálie

- L'Art dans l'Italie méridionale. Aggiornamento dell'opera di Emile Bertaux*, vyd. A. Prandi, Řím 1978, 4 sv.
- AVRIL, F., GOUSSET, M.-Th. a RABEL, C. „Manuscripts enluminés d'origine italienne, 2: XIIIe s.“, *Manuscripts enluminés de la Bibliothèque nationale*, Paříž 1984.
- AVRIL, F. a ZALUSKA, Y., „Manuscripts enluminés d'origine italienne, 1: VIe–XIIe s.“, *Manuscripts enluminés de la Bibliothèque nationale*, Paříž 1980.
- AVRIL, F., ZALUSKA, Y., GOUSSET, M.-Th. a PASTOUREAU, M., *Dix Siècles d'enluminure italienne (VIe–XVIe s.)*, Paříž 1984.
- BELTING, H., *Die Oberkirche von San Francesco in Assisi*, Berlín 1977.
- Benedetto Antelami. Catalogo dell'opere*, vyd. A. Calzona a G. Z. Zanichelli, Milán 1990.
- BERTAUX, E., *L'Art dans l'Italie méridionale de la fin de l'Empire romain à la conquête de Charles d'Anjou*, Paříž 1903 (přetisk Řím 1968).
- BOLOGNA, F., *Early Italian Painting*, Londýn 1963. *Novità su Giotto. Giotto al tempo della cappella Peruzzi*, Turín 1969.
- BRUSCHI, A. a MIARELLI-MARIANI, G., *Architettura sveva nell'Italia meridionale. Reperti dei castelli federiciani*, Prato 1975.
- DEMUS, O., *The Mosaics of San Marco in Venice*, Chicago-Londýn 1984, 4 sv.
- Federico II e l'arte nel Duecento italiano* (Atti della III Settimana di studi di storia dell'arte medievale dell'Università di Roma, Řím 1978), vyd. A. M. Romanini, Galatina 1980, 2 sv.
- FRANCOVITCH, G. de, *Benedetto Antelami architetto e scultore e l'arte del suo tempo*, Milán-Florencie 1952.
- FRUGONI, C., „Domine, in conspectu tuo omne desiderium meum: visioni ed immagini in Chiara da Montefalco“, *S. Chiara da*

- Montefalco e il suo tempo*, vyd. C. Leonardi a E. Menesto, Florencie 1985, s. 154–174. „Su un ‚immaginario‘ possibile di Margherita da Città di Castello“, *Il movimento religioso femminile in Umbria nei secoli XIII–XIV*, Florencie 1984, s. 205–216.
- GARRISON, E. B., *Studies in the History of Medieval Italian Painting*, Florencie 1953–1962, 4 sv.
- GÖTZE, H., *Castel del Monte, Gestalt, Herkunft und Bedeutung*, Heidelberg 1984 (Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse, 1984, 2).
- HASELOFF, A., *Die Bauten der Hohenstaufen in Unteritalien* (trad. italienne: *Architettura sveva nell'Italia meridionale*, Bari 1992, 2 vol.), Lipsko 1920, 2 sv.
- HEYDENREICH, F., *Éclosion de la Renaissance. Italie, 1400–1460*, Paříž 1972.
- KAFTAL, G., *Iconography of the Saints in Tuscan Painting*, Florencie 1952.
- KENT, F. W. a SIMONS, P., *Patronage, Art and Society in Renaissance Italy*, Oxford 1987.
- LOBRICHON, G., *Assise. Les fresques de la basilique inférieure*, Paříž 1985.
- LONGHI, R., *La Pittura umbra della prima metà del Trecento*, Florencie 1973.
- MEISS, M., *La Peinture à Florence et à Sienne après la peste noire* (trad. française), Paříž 1994.
- PACE, V., „Scultura federiciana in Italia meridionale e scultura dell'Italia meridionale di età federiciana“, *Intellectual Life at the Court of Frederick II Hohenstaufen* (Proceedings of the International Colloquium, Washington, D. C. 1990), *Studies in the History of Art*, 44.
- PIGNATTI, T., *Venezia. Mille anni d'arte*, Benátky 1989.
- RUSSO, D., „Venise, chef d'empire (XIVe–XVe s.)“, *L'Histoire de Venise par la peinture*, vyd. G. Duby a G. Lobrichon, Paříž 1991.
- SAUERLÄNDER, W., „La cultura figurativa emiliana in età románica“, *Nicholaus e l'arte del suo tempo. Atti del seminario tenutosi a Ferrara, settembre 1981*, vyd. A. M. Romanini, d. 1, Ferrara, 1984, s. 53–92.
- STAHRER, E., „Die Verwaltung der Kastelle im Königreich Sizilien unter Kaiser Friedrich II. und Karl I. von Anjou“, *Die Bauten der Hohenstaufen in Unteritalien*, Ergänzungsband I, Lipsko 1914.
- WAGNER-RIEGER, R., *Die italienische Baukunst zu Beginn der Gotik*, Štýrský Hradec-Kolín nad Rýnem 1956–1957, 2 sv.
- WILLEMSEN, C. A., *Apulien. Kathedralen und Kastelle. Eine Kunstführer durch das normannisch-staufische Apulien*, Schauberg 1971.

Skandinávské země

- FUGLESANG, S. H., *Some Aspects of the Ringerike Style*, Odense 1980.
- FUGLESANG, S. H., „Early Viking Art. Stylistic Groups in late Viking and Early Romanesque Art“, *Acta ad archaeologiam et artium historiam pertinentia*, ser. alt. in-8°, Řím, 1, 1981, s. 79–125 a 2, 1982, s. 125–173.
- FUGLESANG, S. H., „Ikonographie der skandinavischen Runensteine der jüngeren Wikingerzeit“, *Zum Problem der Deutung frühmittelalterlicher Bildinhalte*, vyd. H. Roth, Sigmaringen 1986, s. 183–210.
- FUGLESANG, S. H., „Viking Art“, *Medieval Scandinavia. An Encyclopedia*, vyd. P. Pulsiano (s kompletní bibliografií), New York-Londýn 1993, s. 694–700.
- Les Vikings. Les Scandinaves et l'Europe, 800–1200 (= From Viking to Crusader. The Scandinavians and Europe 800–1200*, Kodaň-New York 1992), vyd. Roesdahl, E. aj., Paříž 1992.
- WILSON, D. M. a KLINDT-JENSEN, O., *Viking Art*, Londýn 1966 (přetisk 1980).

4. EPOCHY

Vrcholný středověk

- Age of Spirituality. Late Antique and Early Christian Art, Third to Seventh Centuries*, vyd. Weitzmann, K., New York 1979.
- „L'Art et la Société à l'époque carolingienne“, *Cahiers Saint-Michel-de-Cuxa*, 23, 1992.
- BRAUNFELS, W., *Die Welt der Karolinger und ihre Kunst*, Mnichov 1968.
- Commitenti e produzione artistico-letteraria nell'alto Medioevo occidentale*, Spoleto 1992.
- CONANT, K. J., *Carolingian and Romanesque Architecture 800–1200*, Harmondsworth 1966, 2. vyd.
- DURLIAT, M., *Des barbares à l'an mil*, Paříž 1985.
- GRODECKI, L., MÜTHERICH, F., TARALON, J. a WORMALD, F., *Le Siècle de l'an mil*, Paříž 1973.
- HEITZ, C., *L'Architecture religieuse carolingienne. Les formes et leurs fonctions*, Paříž 1980.
- HUBERT, J., PORCHER, J. a VOLBACH, W. F., *L'Empire carolingien*, Paříž 1968.
- JACOBSEN, W., „Gab es die karolingische ‚Renaissance‘ in der Baukunst?“, *Zeitschrift für Kunstgeschichte*, 3, 1988, s. 313–347.
- Karl der Grosse. III, Karolingische Kunst*, vyd. W. Braunfels a H. Schnitzler, Düsseldorf 1965.
- Karl der Grosse* (katalog), CÁCHY 1965.

- KOHLER, W., *Die karolingische Miniaturen*. (I) „Die Schule von Tours“, Berlín 1930–1933, 3 sv.; (II) „Die Hofschule Karls des Grossen“, Berlín 1958, 2 sv.; (III) „Die Gruppe des Wiener Krönungs-Evangeliiars“, Berlín 1960, 2 sv., a MÜTHERICH, F., *Die karolingische Miniaturen*. (IV) „Die Hofschule Kaiser Lothars“, Berlín 1971; (V) „Die Hofschule Karls des Kahlen“, Berlín 1982.
- KRAUTHEIMER, R., „The Carolingian Revival of Early Christian Architecture“, *Art Bulletin*, 24, 1942, s. 1–38.
- MÜTHERICH, F. a GAEHDE, J. E., *Karolingische Buchmalerei*, Mnichov 1976.
- Testo e immagine nell'alto Medioevo*, Spoleto 1994.
- Bernward von Hildesheim und das Zeitalter der Ottonen* (katalog výstavy, Hildesheim 1993. Dom- und Diözesanmuseum Hildesheim, Roemar- und Pelizäusmuseum), vyd. M. Brandt a A. Eggebrecht, Mohuč 1993, 2 sv.
- BLOCH, P. a SCHNITZLER, H., *Die ottonische Kölner Malerschule*, Düsseldorf 1967–1970, 2 sv.
- HOFFMANN, H., „Buchkunst und Konigtum im ottonischen und frühsalischen Reich“, *Monumenta Germaniae Historica, Schriften*, 30, Hiersemann, Stuttgart 1986.
- KUDER, U., „Bischof Ulrich von Augsburg in der mittelalterlichen Buchmalerei“, *Bischof Ulrich von Augsburg 890–973. Seine Zeit – sein Leben – seine Verehrung. Festschrift aus Anlass des tausendjährigen Jubiläums seiner Kanonisation im Jahre 993*, vyd. M. Weitlauff, Weissenhorn (Bavorsko) 1993, s. 413–482.
- MÜTHERICH, F., „Die ottonische Buchmalerei“, *Literaturversorgung in den Geisteswissenschaften* (75. Deutscher Bibliothekartag in Trier, 1985), Frankfurt nad Mohanem 1985, s. 357–370.
- SCHRAMM, P. E. a MÜTHERICH, F., *Denkmale der deutschen Könige und Kaiser. Ein Beitrag zur Herrschergeschichte von Karl den Grossen bis Friedrich II. 768–1250*, Mnichov 1981.
- Die Zeit der Ottonen und Salier*, Mnichov 1973.

Evropa románská

- AVRIL, F., BARRAL I ALTET, X. a GABORIT-CHOPIN, D., *Le Monde roman*. (I) „Le temps des croisades“, Paříž 1982; (II) „Les Royaumes d' Occident“, Paříž 1983.
- CHRISTE, Y., *Les Grands Portails romans. Études sur l' iconologie des théophanies romanes*, Ženeva 1969.
- CLAUSSEN, P. C., *Magistri doctissimi romani. Die römischen Marmorkünstler des Mittelalters*, Stuttgart 1987.
- CROZET, R., *L' Art roman en Poitou*, Paříž 1948. *L' Art roman en Saintonge*, Paříž 1971.
- DEMUS, O., *La Peinture murale romane*, Paříž 1970.

- DURLIAT, M., *La Sculpture romane de la route de Saint-Jacques. De Conques à Compostelle*, Mont-de-Marsan 1990.
- English Romanesque Art 1066–1200*, vyd. G. Zarnecki, J. Holt a T. Holland, Londýn 1984.
- „La Façade romane“ (actes du colloque de Poitiers, 26–29 septembre 1990). *Cahiers de civilisation médiévale*, 34, 1991.
- „Fassade“, *Reallexikon zur deutschen Kunstgeschichte*, 7, Mnichov 1981, col. 536–690.
- GRODECKI, L., *Le Vitrail roman*, Paříž 1977.
- HAMANN McLEAN, R., „Les origines des portails et façades sculptés gothiques“, *Cahiers de civilisation médiévale*, 2, 1959, s. 157–175.
- Lanfranco e Wiligelmo. Il Duomo di Modena* (katalog výstavy, Modène, Palazzo Comunale, juin–octobre 1984), *Modena 1984*.
- MAZAL, O., *Buchkunst der Romanik*, Štýrský Hradec 1978.
- QUINTAVALLE, A. C., *Il Battistero di Parma*, Parma 1989. *La Cattedrale di Parma e il romanico europeo*, Parma 1974.
- SCHAPIRO, M., *Romanesque Art*, Londýn 1977.
- SWARZENSKI, H., *Monuments of Romanesque Art*, Londýn 1954.
- TOUBERT, H., *Un art dirigé. Réforme grégorienne et iconographie*, Paříž 1990.
- VERZÀR, C., *Portals and Politics in the Early Italian City-state. The Sculpture of Nicholas in Context*, Parma 1988.
- WETTSTEIN, J., *La Fresque romane*, Paříž–Ženeva 1971–1978, 2 sv.
- WILSON, D. M., *The Bayeux Tapestry*, Londýn 1985.
- ZARNECKI, G., *Studies in Romanesque Sculpture*, Londýn 1979.

Umění clunyjské, umění cisterciácké

- AUBERT, M., *L'Architecture cistercienne en France* (včetně bibliografie), Paříž 1947, 2 vol.
- AUBERT, M., „Existe-t-il une architecture cistercienne?“, *Cahiers de civilisation médiévale*, 1, 1958, s. 153–158.
- BAUD, A. a ROLLIER, G., „Dernier état des connaissances sur Cluny livrées par les fouilles archéologiques“, *Bulletin monumental*, 151, 1993, s. 453–468.
- Cistercian Art and Architecture in the British Isles*, vyd. C. Norton a D. Park, Cambridge 1986.
- Cluny III. La Maior Ecclesia* (katalog v konírnách Saint-Hugues, Cluny, 4 juin–30 septembre 1988).
- CONANT, K. J., *Cluny, les Églises et la Maison du chef d'ordre*, Mâcon, Protat 1968.
- „Current Studies on Cluny“ *Gesta*, 27, 1988.
- DIEMER, P., *Untersuchungen zu Architektur und Skulptur der Abteikirche von Saint-Gilles*, Stuttgart 1978.

- DIMIER, A., *Recueil de plans d'églises cisterciennes*, Grignan-Paříž 1949–1967, 3 sv., a Porcher, J., *L'Art cistercien*. I „France“, La Pierre-qui-Vire 1962.
- DUBY, G., *Saint Bernard. L'art cistercien*, Paříž 1976.
- FERGUSSON, P., *Architecture of Solitude. Cistercian Abbeys in Twelfth Century England*, Princeton 1984.
- Le Gouvernement d'Hugues de Semur à Cluny* (actes du Colloque scientifique international, Cluny, septembre 1988), Cluny 1990.
- PALAZZO, E., „L' iconographie des fresques de Berzé-la-Ville dans le contexte de la Réforme grégorienne et de la liturgie clunisienne“, *Les Cahiers de Saint-Michel-de-Cuxa*, 19, 1988, s. 169–185.
- Ratio fecit diversum. San Bernardo e le arti* (Atti del Congresso internazionale, Řím 1991), vyd. A. M. Romanini, Řím 1993.
- ROMANINI, A. M., „Povertà e razionalità nell' architettura cistercense del XII secolo“, *Povertà e ricchezza nella spiritualità dei secoli XI e XII* (Atti dell' VIII Convegno del Centro di studi sulla spiritualità medievale, Todi 1967), Todi 1969, s. 189–225. „Le abbazie fondate da San Bernardo in Italia e l'architettura cistercense ‚primitiva‘“, *Studi su San Bernardo di Chiaravalle nell'ottavo centenario della canonizzazione* (Convegno internazionale, Certosa di Firenze 1974), Řím 1975, s. 281–303. „Il ‚Maestro dei Moralia‘ e le origini di Cîteaux“, *StArte*, 34, 1978, s. 221–245. „La storia dell'arte e la polemica Clairvaux-Cluny“, *Alla memoria di Renata Cipriani, Paragone*, 34, 1983, s. 401–403.
- RUDOLPH, C., *The „Things of Greater Importance“. Bernard of Clairvaux's Apologia and the Medieval Attitude Toward Art*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1990.
- Saint Bernard et le Monde cistercien*, vyd. L. Pressouyre a T. N. Kinder (katalog), Paříž 1990.
- SAPIN, C., *La Bourgogne préromane. Construction, décor et fonction des édifices religieux*, Picard, Paříž 1986. „Cluny II et l'interprétation archéologique de son plan“, *Religion et culture autour de l'an Mil. Royaume capétien et Lotharingie*, vyd. D. Iogna-Prat a J.-C. Picard, Picard, Paříž 1990, s. 85–89.
- STRATFORD, N., „Les bâtiments de l'abbaye de Cluny à l'époque médiévale. État de la question“, *Bulletin monumental*, 150, 1992, s. 383–411.
- ZALUSKA, Y., *L'Enluminure et le Scriptorium de Cîteaux au XIIe siècle*, Cîteaux 1989.
- Die Zisterzienser. Ordensleben zwischen Ideal und Wirklichkeit* (katalog výstavy, Cáchy 1980), Kolín nad Rýnem 1981, 2 sv.

Evropa gotická

- ALOMAR, G., *Guiliem Sagrera y la arquitectura gótica del siglo XV*, Barcelona 1970.
- ALTISENT, A., *Historià de Poblet*, Abbaye de Poblet 1974.
- BIALOSTOCKI, J., *L'Art du XVe siècle, des Parler à Dürer*, Paříž 1993.
- BOOZ, P., *Der Baumeister der Gotik*, Mnichov-Berlín 1956.
- BRANNER, R., „Villard de Honnecourt, Reims and the Birth of Gothic Architectural Drawing“, *Gazette des Beaux-Arts*, 61, 1963.
- BUCHER, F., „Design in Gothic Architecture. A Preliminary Assessment“, *Journal of the Society of Architectural Historians*, 27, 1968. *Architector. The Lodge Books and Sketchbooks of Medieval Architects*, d. 1, New York 1970.
- CASTELNUOVO, E., *Un pittore italiano alla corte di Avignone. Matteo Giovanetti e la pittura in Provenza nel secolo XIV*, Einaudi, Turín 1962.
- Chefs-d'oeuvre de la tapisserie du XIVe au XVIe siècle* (katalog výstavy, Paříž, Grand Palais), Paříž 1973.
- DALMASES, N., a JOSE-PITARCH, A., „L'art gotic, s. XIV–XV“, *Historia de l'art català*, d. 3, Barcelona 1984.
- DURAN SANPERE, A. a AINAUD DE LASARTE, J., *Escultura gótica*, Madrid 1956.
- DURLIAT, M., *L'Art dans le royaume de Majorque*, Toulouse 1962.
- ERLANDE-BRANDENBOURG, A., *La Cathédrale*, Paříž 1992.
- ERLANDE-BRANDENBOURG, A., *La Conquête de l'Europe, 1260–1380*, Paříž 1987.
- L'Europe gothique, XIIe–XIVe siècle* (katalog výstavy, Paris musée du Louvre, pavillon de Flore, avril–juillet 1968), Paříž 1968.
- FOLCH I TORRES, J., *L'Art català*, I, Barcelona 1955.
- LAVEDAN, P., *L'Architecture gothique religieuse en Catalogne, Valence et Baléares*, Paříž 1935.
- LESTOCQUOY, J., *Deux Siècles de l'histoire de la tapisserie (1300–1500)*, Arras 1978.
- PUIG I CADAVALCH, J., „El problema de la transformació de la catedral del nord importada a Catalunya. Contribució a l'estudi de la arquitectura gòtica meridional“, *Miscellania Prat de la Riba*, Barcelona 1927.
- SAUERLÄNDER, W., *Le Monde gothique. Le siècle des cathédrales, 1140–1260*, Paříž 1989.
- SHELBY, L. R., *Gothic Design Techniques*, Londýn-Amsterdam 1977.
- The Year 1200: A Symposium*, vyd. F. Avril aj., New York 1965.

Nejnovější syntetické práce o českém středověkém umění
(Zde je uvedena podrobná bibliografie k tomuto tématu.)

1. Chadraba, R., Krása, J. (red.), *Dějiny českého výtvarného umění I/1, I/2. Od počátku do konce středověku*, Academia, Praha 1984.
2. Merhautová, A., Třeštík, D., *Románské umění v Čechách a na Moravě*, Praha 1984.
3. Kuthan, J., *Die mittelalterliche Baukunst der Zisterzienser in Böhmen und Mähren*, Mnichov-Berlín 1982.
4. Svoboda, K. M. (red.), *Gotik in Böhmen*, Prestel Verlag, Mnichov 1969.
5. Krása, J., *České iluminované rukopisy 13.–16. století*, Odeon, Praha 1990.
6. Homolka, J., Krása, J., Mencl, V., Petráň, J., *Pozdně gotické umění v Čechách*, Odeon, Praha 1978 /1984.